

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 glid. 50 kr., za pol leta 1 glid. 30 kr., za četrta leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroška ulica št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Urnava zemljiškega davka.

Mariborska kmetijska podružnica zborovala je v nedeljo 13. prosinca. Udeležba od strani njenih udov, kakor tudi došlih gostov je bila mnogobrojna. Na dnevnem redu je bilo med drugim tudi predavanje deželnega in državnega poslanca g. Franca Robiča o urnavi davčnega katastra, katera se ima letos vsiti. Gospod poslanec, kateri je sam posestnik in žalostne razmere kmečkega stanu zadnjih let predobro pozna, je blizu tako-le govoril:

Točka 1. postave od 7. junija 1881 je določila glavno svoto zemljiškega davka s 37 $\frac{1}{2}$ milijona gold. in na tej podlagi se ima letos zemljiški davek uravnati. Akoravno imenovane svote finančni minister v 15 letih nobeno leto ni dosegel, vendar se je trdno držal. Pri urnavi katastra se bode prvič oziralo na parcele, katere so se v teku slednjih 15 let po kulturi spremenile, t. j. ako je posestnik gozd v njivo, vinograd v pašnik itd. predelal. Popravile se bodo drugi očitne nerazmernosti zaradi čistega doneska pri posameznih kulturah. Tako se je čisti donesek od orala njive na Štajarskem leta 1880. povprek določil s 6 glid. 5 kr., kar pa za sedaj, ko je cena žitu jako padla, ne more mero dajno biti. Popravile se bodo tretjič zmote in velike napake, katere so se pri uvrstjenju posameznih kultur v dobrotne rede pokazale. Naši vinogradi še so po letu 1880. dobro rodili in dajali zlahko kapljico, katera se je za lep denar lahko spečala. Bili so uvrstjeni v 1., 2., 3. itd. dobrotni red, kakor je bila zemlja bolj ali manj za vinograd sposobna in nje lega primerna. Ali slednja leta so naši vinogradi kljub dobremu obdelovanju vedno bolj pešali; niso nam dajali več dobička, ampak bili so težka butara, katere bi se marsikateri vinogradnik bil rad znebil. K izmolzi zemlji so se pridružile še druge uime, peronospora in trtna uš, katere nam že itak pičli pridelek še bolj skvarijo. Prejšnji dobrotni redi tedaj za naše vinograde ne morejo dalje veljati.

Deželna komisija, pečajoča se z urnavo katastra, imela je v začetku samo 10 udov. Ker pa so razmere na zgornjem, srednjem in spodnjem Štajarskem jako različne, predlagal sem, naj se število udov za dva pomnoži ter štirje vzamejo iz prvega, štirje iz drugega in štirje iz tretjega dela, kar je tudi obveljalo. Urnava katastra se prične, kakor je že bilo omenjeno, v teku leta 1895. v vseh kronovinah istočasno ter se ima nadalje v šestih mesecih dognati. Leta 1896. se bode urnava pregledala in od leta 1897. začnši se bode davek po novi urnavi pobiral.

V obče smemo z omenjeno postavo zadovoljni biti, ako se modro izvede, ker se nam nove cinitve zemljišč zaradi velikih stroškov (stara cinitva od leta 1873—1883 je stala 32 milijonov goldinarjev) ni na-

djati. Ž njo se bodo mnoge krivice odpravile, težka bremena davkoplačevalcev zljajšala. Človek res strmi, ako bere graško tetko, štev. 6. od leta 1895., v kateri neki strokovnjak, tako ga ona imenuje, piše, kakor da bi bilo zaradi davčnega katastra pri nas vse v redu in davek med posameznike najpravičnejše razdeljen. Najbrž se je on z omenjenim člankom hotel vladi oglasiti, naj bi ga ona za uda pregledovalne komisije imenovala! Pred komisijo s takimi udi nas Bog varuj! Da se davkoplačevalcem, posestnikom zemljišč hudo godi, je najboljši dokaz to, ker se je od leta 1868—1892. razprodalo na Štajarskem 16.122 posestev, na katerih je bilo 69 milj. goldinarjev vknjiženega dolga. Dobili so za nje nekaj čez 34 milijonov, tako, da je nad polovico dolga ostalo nepokritega. Vedno se bere in sliši: »Poljedelstvu in kmetu se mora pomagati!« kadar pa se zato priložnost ponuja, pa na oba pozabijo.

Letos se bode pri nas upeljal osebni dohodninski davek, od katerega finančni minister veliko pričakuje. On hoče pozneje zemljiški davek za 10 %, da, ako okoliščine dopusté, celo za 15 % skrčiti, da bode potem zemljiški davek samo znašal nekaj čez 32 milijonov goldinarjev. Žalibog, da že pri letošnji urnavi katastra ni take volje! Je pač res: »Brez dobička ni škode«.

Moravski.

Iz deželnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

O delovanju deželnega zbora dosihdob nisem poročal, ker ni bilo materijala. Pri stranki slovenski in nemški konservativni ni se zgodila nobena prememba; vsi stari zastopniki so spet zavzeli svoje prostore.

Nemškoliberalna stranka je zgubila od zadnjega sem Julija Pfrimer iz Maribora, kateri ni bil po talentu, pač pa vsled svojega premoženja upliven. Slovenci za njim ne žalujemo, ker nas je črtil in preganjal, tjer-koli mu je to bilo mogoče. Mož je prišel iz Nemčije k nam; govori se, da z majhnim imetjem; trgoval je večinoma s Slovenci in si toliko pripravil, da je umrl kot bogataš! Da, hvaležnost, o kje si doma?

Nemcem pa je umrl v minolem letu eden stebrov, to je dr. Heilsberg. Ta mož je bil faktično voditelj nemške stranke. Umrl je slednjič še nemški poslanec veleposestnik dr. Bayer. Tudi ta dva bila sta oba odločna nasprotnika Slovencev, ta vkljub svoji starosti še strastnejši, kakor oni mlajši. Kaki bodo nasledniki teh poslancev, to bode pokazala še le bodočnost. Med temi nasledniki nahaja se tudi Oskar pl. Rodolich iz Radgone, mož, kateri pride s Slovenci gotovo dosti v

dotiko, ter bi moral poznati in mirno soditi želje in tirjatve teh!

Deželni zbor izvoli posebne odséke ali odbore vsako leto z nova, da ti pripravijo material za seje. Ti odseki so: 1. finančni, 2. učni, 3. peticijski, 4. občinski, 5. železniški, 6. vinorejski in 7. gospodarstveni. Prvi obstoji iz 12 udov, Slovence zastopa v njem g. dr. Lipold; drugi ima 9 udov, za Slovence g. Robič; tretji ima 7 udov, za Slovence g. dr. Dečko; četrty ima 9 udov, za Slovence g. dr. Sernee, peti šteje 12 udov, Slovence zastopa g. Vošnjak; šesti ima 9 udov, tu zastopajo Slovence gg. dr. Jurtela, dr. Lipold in dr. Radač; sedmi šteje 9 udov, od Slovencev je v tem odseku g. dr. Radač.

Ker sta potrebna dva poslanca, oziroma dva glasa, da se more staviti od manjšine kak nasvet v odseku, so Slovenci v šestih odsekih navezani na podporo konservativcev Nemcev in ne morejo brez podpore teh niti predloga staviti! In vendar Nemci trdijo, da delamo mi Slovenci njim krivico! Tako se resnica pred svetom zavija in pači!

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Dve najeti nizki pritlični izbici in poleg druge izbice temnica, to bil je skromen začetek novega zavoda. Prva izbica bila je sirotišče za šest sirotic, druga kapelica in temnica bila je spavnicca za štiri sestre. Mizo in mizno orodje imele so na posodo, in ko je treba mizo vrniti, si sestre tako pomagajo, da zložijo štiri male mizice, ki so jim stale pri posteljah, ter tako naredé veliko mizo.

Večer pred praznikom sv. Terezije l. 1864. pripe-ljajo se sestre v Maribor, in na Terezijino zjutraj blagoslovili so knez in škof kapelico in zavod in služili sv. mašo. Kosar je pa zavod dan za dnevom obiskoval in sestre tolažil, da jim srce ni upadlo. Hvalil je sveto previdnost božjo ter vedno govoril o gorušičnem, najdrobnejšem zrnu, iz katerega bo zrastle veliko drevo, na katerega prileté ptice nebeske, da se nastanijo v njegovih vejah. Od tistih dob minulo je nad trideset let, in kdor pozna zdaj zavod šolskih sester, mora priznati, da je Kosar imel preroško srce. Doslej bilo je preoblečenih 113 deviških deklet, katerih se je pa 21 že preselilo v nebeško domovino. Gotovo prelep in bogat venec okoli glave velikega spirituala slovenskega ljudstva! Ne samo iz Štajarskega namreč, nego od vseh strani, iz Kranjskega, Koroškega in Primorskega oglašá se toliko kandidatinj, da zavod že komaj zadošča. Ravno tako se otroci iz vseh krajev, celo iz Ogerske, Hrvatske in Bosne odgojujejo v tem zavodu.

Materin zavod šteje že tudi več podružnic. V Mariboru oskrbujejo sestre otročji vrtec delavcev južne železnice; v Ljubljani oskrbujejo v Marijanišču deško sirotišče; v Repnjah na Gorenjskem vodijo dekliško šolo, istotako dekliško šolo slov. celjske okolice; v Št. Pavlu na Koroškem imajo na skrbi zavod Sv. Jožefa za gimnazijce. In vedno več prošnikov trka na vrata materinega zavoda, tako, da vodstvo vsem niti ne more ustreči. —

Samostan šolskih sester bil je ljubljani vinograd pokojnika, katerega je ogradil ter pobral kamenje po njem in ga obsadil z zlahtnimi rožgami¹⁾, on sam bil je pa čuvaj in nadzornik vinograda.

Ogradil je vinograd s svojimi lepimi nauki in s svojimi navdušenimi govori. Časih imel je osemndnevne, časih tridnevne duhovne vaje za sestre; ravno tako bila je vsaka prva nedelja v mesecu odločena duhovnim vajam, pri katerih je vselej spregovoril spodbudno besedo. Zlasti je pa troje stvari, katere smo slišali Kosarja vedno in vedno poudarjati v svojih govorih. Pred vsem zbujal je v sestrah duha žive vere. »To je zmaga, ki je premagala svet, vera naša.«²⁾ Če je v samostanu živa vera, ali prav za prav, če v samostanu živijo iz vere, potem je vedno jasno obnebe nad samostanom in v njem veselo življenje; ako pa luč svete vere pojema, in ta jasna zvezda sestram zaide, o potem ni nikjer hušje teme in žalostnejšega življenja, kakor v samostanu. Nadalje jih je navdajal z duhom njihovega svetega očeta Frančiška ter jih učil njegove priproste ponižnosti, nehlinjene pobožnosti in vesele, serafinske ljubezni. Slednič jim je riporočal, naj duhovno svoje življenje krepijo vedno v zdravem in čistem, cerkvenem duhu, tako bo zdíava in Bogu dopadljiva tudi njihova pobožnost. Njihove duhovne vaje naj bi se vedno tesno naslanjale na cerkveno leto, ki ni drugzega, kakor vsakoletno ponavljanje in nadaljevanje odrešilnega dela Kristusa, ki je edini pravi in vredni služebnik božjega veličastva, a mi vsi le nevedni hlapci.

Vsak teden zahajal je tudi po dve ali tri ure učít novinke duha sv. Frančiška. In kadar je prišla ura, da so se novinke z obljubami zavezale svojemu nebeskemu ženinu ter obhajale svojo gostijo, tačas solzilo se je njegovo srce veselja in njegova beseda postajala je šo zgovornejša, in nikdar ni mogel losti nahvaliti sreče mlade neveste Kristusove. A tudi otrokom lomil je vsako nedeljo in ob zapovedanih praznikih in še pri sto in sto drugih prilikah in svečanostih božjega kruha, ali jih tudi nadajal z mlekom, kateri se niso bili za trlo hrano.³⁾ In toliko lepega vedel je otrokom povedati, da je njegova služba božja časih otrokom predolgo trajala, in je neka deklica v nedeljo za jutro sestro vprašala, ko jo je opravljala: »Ljuba sestra, bo danes zopet tista — dolga maša?«

Najljubši otroci v zavodu bile so mu sirotice. Kako ga je zanimala nesrečna usoda posameznih sirot! Ako so se sestre časih pomišljale sprejeti kako siroto, ker so se bale, da jim zmanjka kruha v miznici, osrčeval jih je Kosar, rekši: »Ljube sestre, le jo sprejmite sirotico, Bog bo prav gotovo plačnik, sirotica je blagoslov božji pri hiši.«

V spovednici pobiral je pridno po svojem vinogradu večje in manjše kamenje, kakor to vélinijo vsi vrli in modri gospodarji, ker bi kamenje utegnlo biti na kvar rodovitosti vinograda. In če je tudi kak kamen ranil njegovo blago roko, je to voljno prenašal, če je bilo Bogu v čast in na hasen ljubega njegovega zavoda. Ako je trebalo semtertje koga posvariti ali tudi kaznovati, rekal je Kosar: »Počakajmo — tri dni ali tudi teden dnij, da mine prva jeza in se strast uleže in srce pomiri.« Kadar pa je minol čas, djal je: »Sestra je že tako dosti kaznovana, da je osem dnij čakala kazni, to jo bo gotovo do dobrega spokorilo.« Da je s tolikim zlatom ljubezni in prizanesljivosti si hitro kupil srca vseh sester, je pač lahko verjetno.

Kosar bil je angelj varih svojega samostana, da ni skode trpel. Če je zavodu pretila kaka nesreča, jo je on z ostrim očesom ljubezni najprej videl ter jo tudi s svojo molitvijo in s svojim dobrim svetom vedel odvrniti; ako pa je imel kaj veselega poročati iz zavoda, dopovedoval nam je to s srčno radostjo ter toliko natančnostjo, da smo vsi segurno vedeli, kje je doma srce

1) Prim. Iz. 5.

2) Jan. 5, 4.

3) Prim. Hebr. 5.